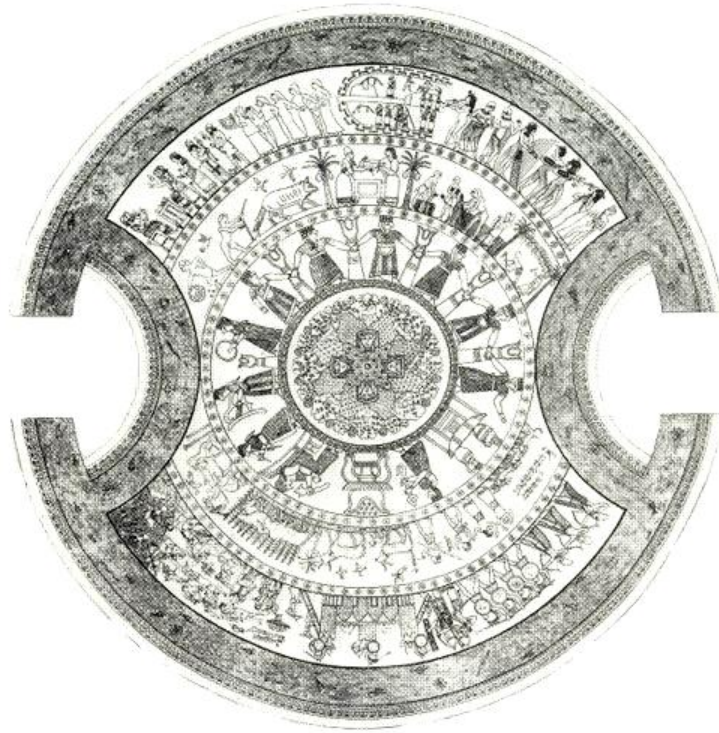

Ραψωδία Σ'

Ιλιάδα Β' Γυμνασίου

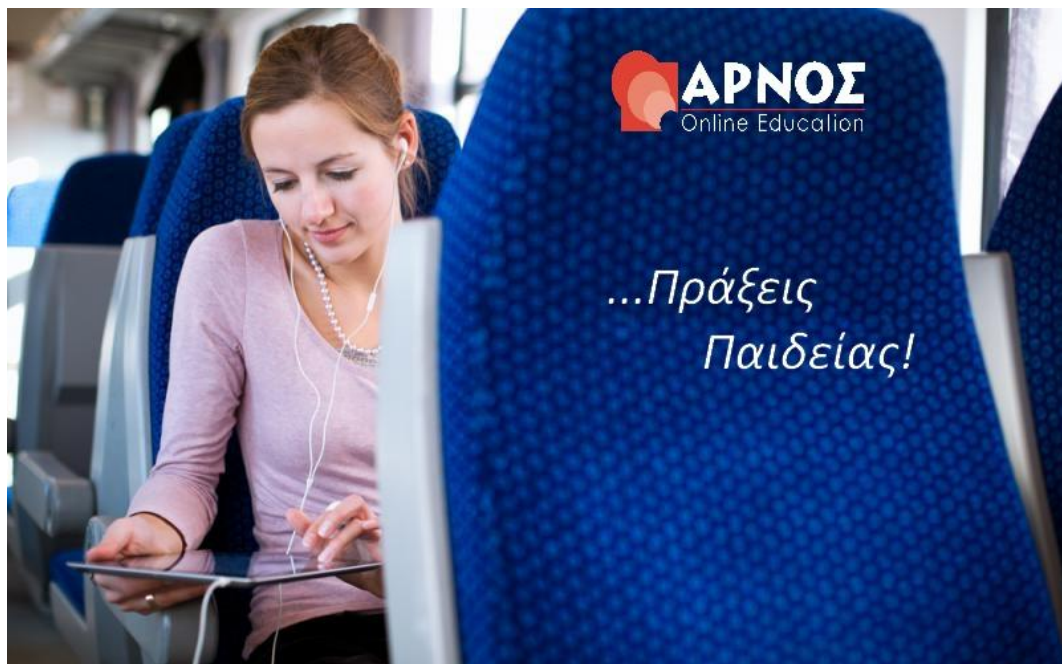

Απαντήσεις ερωτήσεων σχολικού βιβλίου

σχ. βιβλίο (σ.σ. 122-129)

Φροντιστηριακό e-μάθημα

Γυμνάσιο: 9.000 μαθήματα με βίντεο-διδασκαλία

Μελέτη όπου, όποτε και όσο εσύ θες!

Διδάσκουμε μεθοδικά σε βίντεο τη θεωρία του σχολικού βιβλίου και λύνουμε όλες τις ασκήσεις

Δημιουργούμε συνεχώς νέα βίντεο με διδασκαλία για τις εκπαιδευτικές σου απαιτήσεις

Παίζουμε και μαθαίνουμε με on line test αξιολόγησης & SOS διαγωνίσματα προσομοίωσης για τις εξετάσεις

Λύνουμε απορίες ζωντανά on line καθημερινά 3 μ.μ. - 8 μ.μ.

Περιεχόμενα

I. Ραψωδία Σ 478-616	2
Ο Ήφαιστος κατασκευάζει την πανοπλία του Αχιλλέα - Περιγραφή της Ασπίδας.....	2

I. Ραψωδία Σ 478-616

Ο Ήφαιστος κατασκευάζει την πανοπλία του Αχιλλέα - Περιγραφή της Ασπίδας

1. Αφού εντοπίσετε τις σκηνές που απεικονίζονται πάνω στην ασπίδα του Αχιλλέα, να τις απαριθμήσετε δίνοντας έναν τίτλο σε καθεμιά, να τις περιγράψετε με λίγα λόγια και να δείξετε ότι στο επίκεντρο των περισσότερων σκηνών βρίσκεται ο πολιτισμένος άνθρωπος.

Πληθώρα εικόνων και σκηνών αποτυπώνονται στην ασπίδα που κατασκεύασε ο Ήφαιστος για τον Αχιλλέα. Σκηνές από διαφορετικές εκφάνσεις της καθημερινότητας και της ζωής.

Αρχικά, προβάλλονται σκηνές από μια πολιτεία σε περίοδο ειρήνης. Πιο συγκεκριμένα:

- **στ. 490-496: Γάμος**

Εικονίζονται νύφες, συνοδευόμενες από χαροκόπους με αναμμένες λαμπάδες και τραγούδια, ενώ τα αγόρια γλεντούν με την συνοδεία μουσικών οργάνων.

- **στ. 497 -508: ο θεσμός της δικαιοσύνης**

Παρουσιάζονται δυο άνθρωποι να μαλώνουν για το πρόστιμο ενός φόνου, στην αγορά της πόλης και όλοι οι άντρες να παρακολουθούν τον καβγά με ενδιαφέρον

Βέβαια και οι δύο παραπάνω θεσμοί, έχουν ως επίκεντρο τον άνθρωπο που έχει αναπτύξει τον πολιτισμό. Παρουσιάζεται, δηλαδή ο δραστήριος πολίτης που είναι απόλυτα συγκροτημένος πολιτικά και κοινωνικά.

Στη συνέχεια αποτυπώνονται σκηνές από μια πολιτεία που βρίσκεται σε εμπόλεμη κατάσταση. Δηλαδή,

- **στ. 509-540: Πολεμικές δραστηριότητες.**

Εδώ παρουσιάζονται δύο ομάδες από εχθρικό στρατό να πολιορκούν την πόλη. Οι πολιορκημένοι αντιστέκονται και στήνουν ενέδρα ενώ οι πολιορκητές απαντούν με πολύνεκρη μάχη.

Σ' αυτό το σημείο βρίσκεται στο επίκεντρο ο γενναίος και ανδρείος πολεμιστής με τις επιθέσεις, τα άγρια ένστικτα, τα όπλα, τις ενέδρες και τις μονομαχίες.

Επιπρόσθετα, απεικονίζονται σκηνές από την γεωργική ζωή και την καθημερινότητα, όπως:

- **στ. 541-549: Το όργωμα**

Παριστάνεται ένα γόνιμο χωράφι τρεις φορές οργωμένο, όπου οι γεωργοί οργώνουν με τα ζευγάρια των βοδιών και κάποιος τους κερνά κάθε φορά κρασί.

- **στ. 550-560: Ο θερισμός**

Εδώ οι εργάτες θερίζουν με κοφτερά δρεπάνια, ο αφέντης καμαρώνει την πλούσια σοδειά του, ενώ ετοιμάζεται πλούσιο τραπέζι για τους εργάτες

- **στ. 561-572: Ο τρύγος**

Γίνεται τρύγος σε ένα αμπέλι με μαύρα σταφύλια και ένα αγόρι τραγουδά το τραγούδι του Αίνου.

Ο πολιτισμένος άνθρωπος, βρίσκεται στο επίκεντρο των γεωργικών ασχολιών και ασχολείται αρμονικά και συστηματικά με την φύση για βιοποριστικούς λόγους, αλλά δρα με μεράκι και ευχαρίστηση.

Εν συνεχεία, η ασπίδα παρουσιάζει σκηνές βουκολικές και ποιμενικές, όπως οι παρακάτω:

- **στ. 573-586: Το κοπάδι βοδιών**

Η αγέλη των βοδιών, ενώ πηγαίνει για βοσκή κοντά στο ποτάμι δέχεται επίθεση από λιοντάρια.

- **στ. 587-589: Βοσκή των προβάτων**

Παρουσιάζονται στάνες, καλύβια, μαντριά σε ένα βοσκοτόπι.

Ο ολοκληρωμένος πολιτισμικά άνθρωπος, διαφαίνεται και εδώ ότι βρίσκεται στο επίκεντρο, καθώς συνεχώς αναπτύσσει κάθε είδους ασχολία και διαθέτει μεθοδικότητα, μέτρο και σύνεση.

Τέλος, η ασπίδα περιγράφει και έναν χορό νέων αγοριών και κοριτσιών.

- **στ. 590-606: Ο χορός**

Χορεύουν νέοι και νέες, με ρυθμό και τέχνη, ενώ ο κόσμος απολαμβάνει το θέαμα και ένας αιιδός παίζει κιθάρα και οι χορευτές επιδίδονται σε φιγούρες.

Ο άνθρωπος, εδώ, φαίνεται πως έχει αναπτύξει και την καλλιτεχνική του φύση και δεξιότητα. Οι καλές τέχνες και η διασκέδαση αποτελεί μέρος

της καθημερινότητας του πολιτισμού του, και της ομαδικής κοινωνικής εκδήλωσής του.

Βέβαια, αδήριτη ανάγκη είναι να αναφερθεί, πως στην ασπίδα απεικονίζονται και κυριαρχούν θέματα του κόσμου και του σύμπαντος. Πιο συγκεκριμένα, στον στίχο 483-489 περιγράφεται η γη, η θάλασσα, ο Ουρανός, ο ήλιος, το φεγγάρι και τα αστέρια ενώ στον στίχο 607-608 απεικονίζεται ο Ωκεανός.

Εν κατακλείδι, ο πολιτισμός της ομηρικής εποχής εκφράζεται σε όλες τις πτυχές της καθημερινότητας του ανθρώπου. Καθρεφτίζεται η κοινωνική ζωή, η ποιμενική ζωή, η ιδιωτική ζωή, αλλά και η κοσμική ζωή των ανθρώπων.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

 ARNOS ...Πράξεις Παιδείας!

- 2. Στην περιγραφή της ασπίδας και των άλλων όπλων ο ποιητής αναφέρεται συχνά στην τεχνική του Ηφαίστου. Αφού εντοπίσετε αυτά τα σημεία, να γράψετε τα συμπεράσματά σας σχετικά με το επίπεδο ανάπτυξης του υλικού πολιτισμού (τέχνη, τεχνική κτλ.) στην ομηρική εποχή.**

Η παραστατική απεικόνιση των πολλαπλών σκηνών και των ζωντανών εικόνων της ασπίδας, προβάλλουν την καλλιτεχνική δεινότητα και την επιδέξια τέχνη και τεχνική του Ηφαίστου. Ο θεός Ήφαιστος, αποδίδει με κάθε λεπτομέρεια τις σκηνές ωστόσο κατασκευάζει την ασπίδα με σκοπό να είναι αήττητη, γερή και ασφαλής για τον Αχιλλέα.

Ο Όμηρος, αναφέρεται επίσης στην ειδική επεξεργασία των μετάλλων από τον Ήφαιστο, η οποία γίνεται με τέτοιο τρόπο που αλλάζουν τα χρώματα ή χρησιμοποιούνται σε διαφορετικά μείγματα ή είναι απολύτως ρεαλιστικά. Μ' αυτή την αναφορά, δηλώνεται πως η τέχνη της μεταλλουργίας και της κατασκευής των ασπίδων ήταν ιδιαίτερα αναπτυγμένη, στην ομηρική εποχή.

Βέβαια, παρατηρείται πως ο Ήφαιστος εδώ, δεν περιορίζεται μονάχα στην κατασκευή των μετάλλων, αλλά και στην **περίτεχνη διακόσμησή της**.

Σύμφωνα με τους στίχους, δίνεται η πληροφορία πως η ασπίδα κατασκευάστηκε με τριπλό λαμπρό κύκλο και πέντε διπλές ζώνες εικονογράφησης (στ. 478-481) και πως πρόκειται για μεγάλη και στερεή ασπίδα (**«κι έπλασε πρώτα δυνατήν ασπίδα και μεγάλην»**). Αναλογικά αναφέρονται οι στίχοι 533, 515-516, 596-597, 547-548, 561-564 και 573-576.

3. Στους στ. Σ 508-539 περιγράφεται ένας τυπικός πόλεμος της ηρωικής εποχής. Αφού προσδιορίσετε τις κύριες φάσεις του, να βρείτε ομοιότητες με τον ιλιαδικό πόλεμο και να δικαιολογήσετε τις παρατηρήσεις σας με στοιχεία από το κείμενο ή από τις ενότητες που έχετε διδαχθεί σε προηγούμενα μαθήματα.

Στους στίχους Σ. 508-539, περιγράφεται ένας τυπικός πόλεμος της ηρωικής εποχής ο οποίος παρουσιάζει ανάλογες σκηνές με αυτές του Ιλιαδικού πολέμου.

Ο πόλεμος που παρουσιάζεται στην ασπίδα, περιγράφει και αυτός την σφοδρή πολιορκία και άλωση μιας πόλης (στ. 508-509).

Συνάμα, παρατηρούνται διαπραγματεύσεις και διοργάνωση συμβουλίου μεταξύ των αντιπάλων για να ληφθούν οι αποφάσεις (στ.509-513). Στη συνέχεια, τα αντίπαλα στρατόπεδα, οργανώνουν την επίθεση και την άμυνά τους, ενώ αναθέτουν και στις γυναίκες και τους γέροντες να συμμετάσχουν για να προστατεύσουν την πόλη (στ. 513-514). Επιπρόσθετα, αναφέρεται η έξοδος των πολιορκημένων και η οργάνωση ενέδρας, καθώς και η επίθεση στα κοπάδια (στ. 515-525). Τέλος, ακολουθεί η σφαγή των βοσκών και η καταμέτωπο μάχη.

Ο Τρωικός πόλεμος, εμπεριέχει όλες τις παραπάνω φάσεις του πολέμου. Βέβαια ο Ιλιαδικός πόλεμος είναι **πολύχρονος**, έτσι ο έντονος ανταγωνισμός οι αλληπάλληλες μάχες, οι διενέξεις, οι σφαγές, η επέμβαση των θεών, η σκύλευση των νεκρών, η αποκατάσταση της τιμής και η γενναιότητα σημαντικών στρατιωτών επιδεικνύονται με μεγαλύτερη **μεγαλοπρέπεια** στον Τρωικό πόλεμο, καθώς στην ασπίδα είναι αδύνατο να αποτυπωθούν. Άρα, οι δύο πόλεμοι προσιδιάζουν τον τυπικό πόλεμο της ηρωικής εποχής, αλλά ίσως ο πόλεμος της ασπίδας αποτελεί μια μικρογραφία του Ιλιαδικού πολέμου.

4. Μολονότι ο ποιητής για να παρουσιάσει όσα εικονίζονται πάνω στην ασπίδα χρησιμοποιεί την περιγραφή, οι εικόνες δεν είναι στατικές αλλά μοιάζουν με μικρές αφηγήσεις, δηλαδή στην περιγραφή υπάρχει κίνηση, δράση, ακούγονται ήχοι και αναφέρονται σκέψεις ή συναισθήματα των προσώπων που απεικονίζονται. Μπορείτε να βρείτε ορισμένα τέτοια παραδείγματα;

Η περιγραφή της ασπίδας από τον Όμηρο, δεν αποτυπώνει στατικές εικόνες, αλλά αντίθετα αυτές συνάδουν με μικρές αφηγήσεις. Αριστοτεχνικά διατυπωμένες, οι εικόνες ενεργοποιούν και αισθητοποιούν την κίνηση, την δράση, το συναίσθημα και τον ήχο.

Όλες οι σκηνές της ασπίδας είναι ζωντανές, παραστατικές και έντονες, κινητοποιώντας όλες μας τις αισθήσεις και δημιουργώντας την εντύπωση πως αναπαριστώνται σκηνές και γεγονότα από την ανθρώπινη ζωή, που αντέχουν στον χρόνο-ζωντανές αφηγήσεις.

Η κίνηση, ο ήχος, το συναίσθημα αποτυπώνονται και πλημμυρίζουν τις σκηνές.

Πιο συγκεκριμένα, η σκηνή από το γλέντι του γάμου αποδίδει τόσο την κίνηση από την πομπή του χορού, αλλά συνάμα και τα συναισθήματα που αποπνέει ο θαυμασμός των γυναικών και η συγκίνησή τους. (στ.490). Επιπλέον, ηχητικές εικόνες επιτυγχάνονται με τις σύριγγες των βοσκών (στ. 525), το θεϊκό και μεθυστικό τραγούδι του αοιδού (στ. 603), καθώς και το τραγούδι του Αίνου, που εκφράζεται με τους ήχους της κιθάρας.

Επιπρόσθετα, δράση και συναισθηματική φόρτιση εντοπίζεται στην σκηνή της δίκης, με την ένταση που προκαλεί το πλήθος. Τέλος, οπτικές και αφηγηματικές ιδιότητες έχουν όλες οι ζωντανές σκηνές που περιγράφει λυρικά και εκφραστικά ο Όμηρος.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

 ARNOS Online Education ...Πράξεις Παιδείας!

5. Ποια θέση επιφυλάσσει για τον εαυτό του ο ποιητής και πώς προβάλλει την αξία του ως δημιουργού σε όλη τη διάρκεια της περιγραφής; Αφού θυμηθείτε και όσα μάθατε στην *Οδύσσεια* για τους αοιδούς, να συζητήσετε στην τάξη σχετικά με το έργο και την κοινωνική θέση αυτών των καλλιτεχνών στην ομηρική κοινωνία.

Ο Όμηρος, διατυπώνει αριστοτεχνικά την περιγραφή των σκηνών της ασπίδας. Η φαντασία του, η έμπνευση του, και η δύναμη του λόγου του, προκύπτουν από την υποστήριξη των θεών στο πρόσωπο του. Ωστόσο, ο Όμηρος φαίνεται να αντιπροσωπεύεται από τον Ήφαιστο τον ικανό και επιδέξιο δημιουργό της ασπίδας, να τον θαυμάζει και να προβάλλει το ταλέντο του. Βέβαια για αυτό το λόγο στο στίχο 603, ο Όμηρος αναφέρεται σε έναν θείο αοιδό (*«πολύς λαός και ανάμεσα ο αοιδός ο θείος»*), ο οποίος μπορεί να αντιπροσωπεύει στην αφήγηση τον ίδιο τον ποιητή.

Μ' αυτό τον τρόπο, παρουσιάζει τον αοιδό για να προβάλλει το έργο του ως ισάξιο της θαυμαστής ασπίδας του Ηφαίστου .

Οι **αοιδοί**, είναι επικοί ποιητές της προομηρικής εποχής, οι οποίοι τραγουδούσαν τα έπη του, με την συνοδεία κιθάρας ή φόρμιγγας. Αντλούσαν τα θέματά τους από τα κατορθώματα και τις περιπέτειες των ηρώων, με την βοήθεια της Μούσας, που τους χάριζε έμπνευση και φαντασία. Ενώ αυτοσχεδίαζαν προφορικά, παράλληλα εκπαιδεύονταν για το έργο τους από παλαιότερους αοιδούς ή τους γονείς τους. Ήταν περιζήτητοι και αξιοθαύμαστοι, κάθε ανάκτορο φιλοξενούσε τον αοιδό του. Χρησιμοποιούσαν τυποποιημένες λέξεις και επαναλαμβανόμενους στίχους, καθώς μελετούσαν τους μύθους και τους κύκλους, θεωρούνταν θεοί και τους απολάμβαναν σε συμπόσια, σε αγώνες και σε κοινωνικές γιορτές.

6. Να συγκρίνετε την ασπίδα του Αχιλλέα: α) με την ασπίδα του Ηρακλή και β) με το μαντίλι που κεντάει η κόρη στο ποίημα του Κ. Κρυστάλλη. Να βρείτε ομοιότητες ή διαφορές, τις οποίες να δικαιολογήσετε.

Η **ασπίδα του Αχιλλέα** και του Ηρακλή είναι κατασκευασμένες από τον θεό των μετάλλων και τον επιδέξιο δημιουργό και καλλιτέχνη τον Ήφαιστο. Και στις δύο ασπίδες προβάλλονται παραστατικές εικόνες από δυο

7

πόλεις που βρίσκονται σε πολεμική αλλά και σε ειρηνική κατάσταση. Παράλληλα, παρουσιάζουν και οι δυο ασπίδες σκηνές γάμου, χορού, τραγούδια αλλά και σκηνές από την γεωργική-αγροτική ζωή το όργωμα ο θειρισμός και ο τρύγος.

Ωστόσο, η **ασπίδα του Ηρακλή** διαθέτει σκηνές περισσότερο πολεμικές με ανατριχιαστικές λεπτομέρειες, προκειμένου να προκαλεί η ασπίδα τρόμο και φόβο στον αντίπαλο. Αντίθετα, η ασπίδα του Αχιλλέα δεν παρουσιάζει τόσο σχολαστικά πολεμοχαρείς εικόνες, γιατί σκοπός του είναι να εκφράσει και να αναδείξει την αξία της ειρήνης.

Ταυτόχρονα, ο Όμηρος με την περιγραφή της ασπίδας, θέλει να δώσει έμφαση στην αξία και στην ομορφιά της την οποία θα χάσει ο Αχιλλέας, αφού θα μονομαχήσει και θα πεθάνει, για να εκδικηθεί τον θάνατο του φίλου του.

Όσον αφορά **το μαντίλι του γάμου**, παρουσιάζει την θάλασσα, τον Ουρανό, τα στοιχεία του Σύμπαντος και τις ποιμενικές σκηνές, όπως και η ασπίδα του Αχιλλέα. Παρόλα αυτά, οι πολεμικές σκηνές και οι χοροί – τραγούδια καθώς και οι σκηνές της αγροτικής ζωής, απουσιάζουν από το μαντίλι. Τέλος, ο Όμηρος περιγράφει την ασπίδα που σφύζει από ζωή, για να δηλωθεί η αντίθεση της έκφρασης της ζωής με τον θάνατο του Αχιλλέα, ενώ ο Κρυστάλλης περιγράφει το δώρο της νύφης στο γαμπρό γεμάτο ειδυλλιακές σκηνές.

Απολαύστε τη διδασκαλία στα βίντεο του www.arnos.gr

Κατανοείτε σε βάθος τη μεθοδολογία επίλυσης!

...Πράξεις Παιδείας!

Επιμέλεια: Αρετή Βελή – Φιλολόγος

...Πράξεις Παιδείας!